

GRÄVBESTÄMMELSER

Framtagen av: Samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum: 2019-09-24

Diarienummer: TN 2018/506

Beslutad av: Tekniska nämnden 2019-10-02

Giltig fr.o.m: 2020-01-01

BEGREPPSFÖRKLARINGAR.....	4
1 INLEDNING.....	6
1.1 Planera för att minimera störningar och samordna arbeten.....	6
1.2 Syfte med grävanvisningar.....	6
1.3 Avtal med byggherren.....	6
2 ARBETSPROCESS FÖR PLANERING OCH GENOMFÖRANDE.....	7
3 PLANERING OCH ANSÖKNINGAR.....	8
3.1 Markavtal.....	8
3.2 Projektbundna gräv tillstånd.....	9
3.3 Generella gräv tillstånd för akuta arbeten.....	10
3.4 TA-plan.....	11
3.5 Tillfällig lokal trafikföreskrift vid gatuarbete.....	11
3.6 Nyttjande av offentlig plats.....	11
3.7 Bygglov.....	11
3.8 Information.....	12
4 BESLUT OM TILLSTÅND.....	13
4.1 Remiss.....	13
4.2 Bedömning.....	13
4.3 Beslut.....	13
5 GENOMFÖRANDE.....	14
5.1 Allmänt.....	14
5.2 Förbesiktning.....	14
5.3 Utmärkning, trafikanordningar, avstängning och skyddsåtgärder.....	14
5.4 Uppställning av bodar m.m.	15
5.5 Renhållning och vinterväghållning.....	16
5.6 Egenkontroll och kontroll utförd av kommunen.....	16
5.7 Arbetet avslutas.....	16
5.8 Färdiganmälan.....	17
6 ÅTERTAGANDE AV GATA / MARK.....	18
6.1 Slutbesiktning.....	18
6.2 Fakturering.....	19
6.3 Erfarenhetsåterföring.....	19
7 GARANTITID.....	20
7.1 Garantitid.....	20
8 ÅTERTAGANDE AV ANSVAR.....	21
8.1 Garantibesiktning.....	21
9 ANSVAR.....	22

9.1	Väghållaransvar.....	22
9.2	Byggherreansvar.....	22
9.3	Utförarens ansvar	22
9.4	Andra ledningsägares ansvar	23
10	KOSTNADER OCH AVGIFTER.....	24
10.1	Handläggningsavgift	24
10.2	Upplåtelseavgift.....	24
10.3	Avgift för återställande av bitumenbundna lager (asfalt),.....	24
10.4	Avgift för framtida förhöjt underhåll	24
10.5	Påföljdsavgifter	24

BILAGA 1 – Tekniska krav vid planering och utförande

BILAGA 2 – Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafikordningsplaner och återställande av ytor

BILAGA 3 – Detaljtyplista

BILAGA 4 – Kontaktlista

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Akuta arbeten

Arbete som krävs därför att:

- en situation som är eller kan bli samhällsfarlig har uppstått.
- det finns uppenbar risk för personsador.
- det finns uppenbar risk för betydande skador på egendom.

Allmän plats

Med allmän plats avses en gata, en väg, en park, ett torg eller ett annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov. En allmän plats får inte mer än tillfälligtvis upplåtas för en enskild verksamhet. I detta sammanhang används begreppen allmän plats och allmän platsmark för den mark i Lilla Edets kommuns försorg som dessa bestämmelser omfattar.

Arbetsområde

Arbetsområde är det område som under entreprenadtiden står till byggherrens disposition för arbetets utförande.

Arbetsområdet ska minimeras och utformas så att trafiken, med särskild hänsyn till gång- och cykeltrafik, kan passera arbetsområdet obehindrat. Enheten för stadsmiljö och trafik anvisar normalt arbetsområdet på kommunens allmänna platsmark. Arbetsområdet består av:

- den yta där det primära arbetet utförs
- den yta som åtgår för avstängning runt arbetsplatsen
- den yta som åtgår för maskiner och transportmedel i arbete.
- den yta i direkt anslutning till det primära arbetet som går åt för att lägga upp material som ska användas på arbetsplatsen samt verktyg och redskap som ska användas i arbetet

Schaktmassor, massor för återfyllning och andra större upplag med material får normalt ej finnas inom arbetsområdet. Parkering av privata bilar inom arbetsområdet är ej tillåtet. Finns det ett behov av större ytor eller ytor utanför arbetsområdet ska tillstånd enligt ordningslagen för användning av offentlig plats sökas från polisen. I sådana fall är kommunen remissinstans avseende kommunens allmänna plats.

Byggherre

Med byggherre avses i dessa bestämmelser den som enligt arbetsmiljölagstiftningen tar initiativ till och låter utföra ett arbete i eller på kommunens allmänna platsmark, i egen regi eller med hjälp av en entreprenör. Ledningsägaren betraktas vid ledningsarbeten som byggherre. Även Lilla Edets kommun kan utgöra byggherre.

Entreprenör

I dessa bestämmelser används ibland beteckningen entreprenör eller utförare och avser då den som byggherren anlitar för att utföra arbetet.

Gatuarbete

Med gatuarbete avses ett arbete som normalt är till för gatans och gatuordningens byggande, underhåll eller drift. Denna verksamhet kan bedrivas på eller i gatan eller inom trafikområdet. Det ingår, förutom gatubyggnation med sidoanordningar (vägmärken, signaler, vattenavledning, gångbanor, broar, etc.) även drift och underhåll. Lednings- och kabelarbeten i anslutning till gator ingår även under begreppet gatuarbete.

Grävarbete

Med grävarbete avses ett arbete där en yta eller ett skikt bryts upp för att utföra någon slags urschaktning i de underliggande marklagren, som sedan behöver återställas. Det kan t.ex. vara

grävning som utförs för ledningsarbeten, för iordningställande av ytor som ska beläggas, för grundläggning av fundament och stolpar eller för markberedning som utförs inom ett grönområde.

Kommunal mark

Med kommunal mark avses all mark som ägs av Lilla Edets kommun. Sådan mark får inte stängas av för allmänheten eller tas i anspråk för annat ändamål utan giltigt tillstånd och erforderlig avstängning. Kommunstyrelsen företräder kommunen som ägare av fastigheter. Samhällsbyggnadsförvaltningen förvaltar planlagd allmän platsmark, som t.ex. gator, vägar, torg och parker.

Samhällsbyggnadsförvaltningen förvaltar övriga fastigheter såsom kommunens bebyggda fastigheter, planlagd kvartersmark och icke planlagd mark (skogsmark, ängsmark).

Ledningskollen

Ledningskollen är en webbtjänst med syfte att minska antalet grävskador och förenkla samordning, planering och utförande av bygg- och anläggningsprojekt.

Ledningsägare

Med ledningsägare menas i dessa bestämmelser den som äger och/eller är ansvarig för drift och underhåll av ledning eller anläggning som förläggs i allmän platsmark. Ledningsägaren betraktas vid ledningsarbeten som byggherre. Även Lilla Edets kommun kan utgöra ledningsägare för t.ex. det kommunala va-nätet.

Markägare

Med markägare menas den som är ansvarig för och är ägare av angiven mark. I detta fall avses i första hand Lilla Edets kommun som markägare och ansvarig för allmän platsmark och offentlig plats.

Offentlig plats

Med offentlig plats avses enligt ordningslagen (1 kap 2§) allmänna vägar, gator, torg, parker och andra platser som i detaljplan redovisas som allmän plats. Därutöver ingår platser på kvartersmark, som enligt kommunens lokala ordningsföreskrifter ska jämföras med offentliga platser, under förutsättning att områdena är tillgängliga för allmänheten. Offentlig plats är därmed ett vidare begrepp och omfattar mer mark till allmänhetens förfogande än vad allmän platsmark enligt detaljplan gör.

I Lilla Edets kommuns lokala ordningsföreskrifter definieras vad kommunen jämföras med offentlig plats. Exempel på detta är: de parkeringsplatser, parker, planteringar, begravningsplatser, lekplatser samt utomhusanläggningar för sport och idrott som av kommunen upplåtits till allmänt begagnande.

Trafikanordningar

Utrustning som erfordras för skydd emot och ledning av trafik förbi en arbetsplats.

Trafikytor

Med trafikytor avses gator, vägar, gång- och cykelbanor samt övriga ytor som är avsedda för fordons- eller gångtrafik.

Väghållare

Väghållare är den som är skyldig att svara för väghållningen. Vägnätet i Sverige består av allmänna vägar, kommunala gator och enskilda vägar.

1 INLEDNING

1.1 Planera för att minimera störningar och samordna arbeten

Samhällsutvecklingen går mot fler ledningsägare, vilket ökar konkurrensen om utrymme i gatorna. Det dras fiber och fjärrvärme. Befintliga el-, tele- och va-ledningar renoveras och förstärks. Samtidigt arbetar väghållaren med beläggningsunderhåll och åtgärder för tillgänglighet, framkomlighet och trafiksäkerhet, vilket i sig skapar behov av att gräva i gatorna.

Arbeten som utförs i och på kommunens allmänna platsmark innebär alltid någon form av inskränkning och/eller säkerhetsrisker för de som färdas på gator eller vistas i parker och på torg men också för den personal som utför arbetet. Tillgängligheten är viktig, både för den som färdas på gatan och för intilliggande bostäder och verksamheter. Distributionstrafik, boende, besökare, personer med särskilda behov med flera att kunna nyttja de offentliga rummen även om det pågår anläggningsarbeten.

Det är därför mycket viktigt att varje åtgärd i arbetena planeras noga, och att de samordnas för att minimera risker och för att reducera intrång och störningsmoment. När en ansökan om gatuarbete inkommit, ska kommunen analysera konsekvenserna för trafiken och omgivningen innan tillstånd lämnas.

1.2 Syfte med grävanvisningar

Syftet med dessa bestämmelser är att

- kunna upprätthålla ett fungerade gatunät i kommunen
- minimera störningar och risker
- grävarbeten ska utföras så att livslängden på anläggningarna bevaras eller ökas.

1.3 Avtal med byggherren

Kommunen skriver enbart avtal med byggherren. Byggherren är i sin tur skyldig att eventuellt upphandlade utförare följer de avtal som kommunen och byggherren ingått.

Det finns ett flertal lagar, förordningar, kungörelser, författningar och föreskrifter som reglerar arbeten på och i kommunal gatu- och parkmark. Lilla Edets kommun har därutöver utfärdat dessa bestämmelser för schakt- och ledningsarbeten i kommunal mark. På kommunens hemsida finns ytterligare lokala föreskrifter och riktlinjer publicerade, däribland: allmänna bestämmelser för nyttjande av kommunal mark och lokala ordningsföreskrifter. Samtliga bestämmelser, föreskrifter och riktlinjer ska efterlevas av alla som tar i anspråk eller låter utföra arbete i och på allmän platsmark.

I grova drag ska byggherren:

- Försäkra sig om att giltiga avtal finns
- Säkerställa att trafiken omhändertas på ett säkert och acceptabelt sätt. Särskild hänsyn ska tas till gående och cyklister.
- Planera arbetet väl så att störningar av alla de slag minimeras; framkomlighet, buller, vibrationer, damm, nedsmutsning m.m.
- Genomföra arbetet snabbt och effektivt samt återställa arbetsområdet omgående så att störningstiden minimeras
- Säkerställa kvaliteten i återställandet så att skador på anläggningen på grund av grävarbetet inte uppstår i framtiden

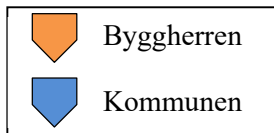
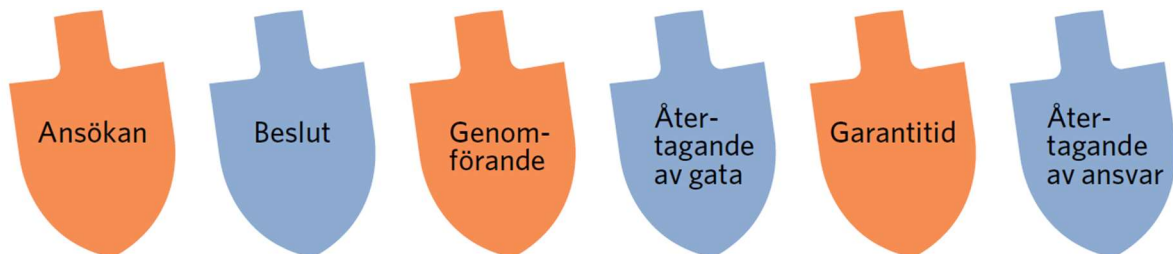

2 ARBETSPROCESS FÖR PLANERING OCH GENOMFÖRANDE

En väl genomförd planering ger förutsättningen för ett snabbt och effektivt genomförande där olycksfall undviks både med trafikanter och gatuarbetare. Den skapar förutsättningen för att medborgare accepterar ingreppet i sitt gaturum och förutsägbara arbetsdagar för de som involveras i grävarbetet och dess planering.

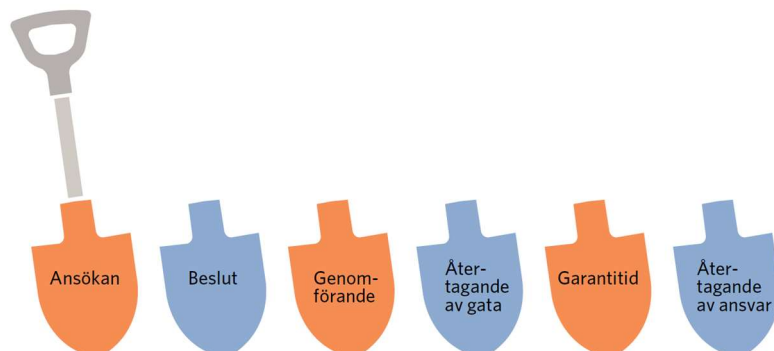
Arbetsprocessen inkluderar hela kedjan från planering och ansökan, till dess att garantitiden gått ut och ansvaret för ytan helt återgått till kommunen. Ansvaret för arbetsprocessstegen växlar mellan kommun och den ansvarige för gatuarbetet.

Arbetsprocessen för grävarbeten ser ut som följer där blått representerar att kommunen ansvarar för det aktuella processteget och orange att byggherren eller dess upphandlade utförare gör det. Båda parter har dock arbetsmoment att utföra inom "varandras" steg.

3 PLANERING OCH ANSÖKNINGAR

Ansökningar gällande markavtal och gräv tillstånd kan endast lämnas av byggherre.

Tekniska krav vid planering och utförande framgår av bilaga 1.

Ansökningsprocessen skiljer sig åt beroende på om det är *nyförläggning* eller om det är *underhåll av befintlig anläggning*. Vid nyförläggning sker ansökan om markavtal och gräv tillstånd parallellt och båda avtalen/tillstånden utfärdas samtidigt. När det gäller underhåll av befintlig anläggning ska markavtal redan vara upprättat och detta ska bifogas grävansökan. Om markavtal saknas utfärdas inget gräv tillstånd.

I detta kapitel redogörs för ansökningsförfarandet för:

- Markavtal
- Projektbundet gräv tillstånd (enstaka händelse)
- Generella gräv tillstånd för akuta arbeten
- TA-plan
- Tillfällig lokal trafikföreskrift
- Nyttjande av offentlig plats
- Bygglov

3.1 Markavtal

Den som vill anlägga ledningar och tillhörande anordningar (fjärrvärme, VA, el, gatubelysning, tele, fiber m.m.) i kommunal mark, alltså använda marken under lång tid, behöver få rätt att nyttja marken. Detta regleras i ett markavtal. Genom att reglera ledningsdragningen i ett markavtal, skapas förutsättningar för effektivt markutnyttjande, samordnande av gräv- och anläggningsarbeten samt god planering. Markavtalet reglerar ledningsägarens rättigheter och skyldigheter med avseende på bibehållande, förvaltning och nyanläggning av ledningar, inklusive drift- och underhållsfrågor.

3.1.1 Ansökan om markavtal

Markavtal upprättas mellan Lilla Edets kommun och ledningsägaren och krävs vid nyförläggning. Avtalet söks hos kommunen och tecknas samtidigt som ledningsläget godkänns i gräv tillståndet. Ledningsägare som saknar markavtal för ledningsarbeten i kommunens allmänna platsmark måste, innan övriga steg i processen kan påbörjas, söka sådant.

3.2 Projektbundna gräv tillstånd

Vid behov av att **tillfälligt** använda mark för att utföra gatuarbeten krävs gräv tillstånd. Detta gäller på platser så som gator, vägar, torg, natur- och parkmark samt övriga ytor där kommunen är markägare. Grävansökan och gräv tillståndet utgör tillsammans det juridiskt bindande avtalet mellan byggherren och kommunen.

Att kommunerna ställer krav på gräv tillstånd beror bl.a. på att kommunen vill minska störningarna för trafikanter och allmänheten, åstadkomma lämplig lokalisering av ledningar och möjliggöra samordning och samförläggning för effektivt utnyttjande av utrymmet i marken.

Som villkor för tillstånd gäller att byggherren förbinder sig och dess entreprenör/-er att följa dessa bestämmelser. Det är byggherrens ansvar att följa upp att alla delar i gräv tillståndet efterlevs.

3.2.1 Platsbesök/okulärbesiktning

Planeringsarbetet för grävarbeten förutsätter god kännedom om platsen, vilket i de flesta fall kräver ett platsbesök. Platsbesök utförs av byggherren och bör fotodokumenteras.

3.2.2 Ledningsläge

Om en ny ledning ska förläggas i kommunens allmänna platsmark måste kommunen godkänna byggherrens föreslagna ledningsläge. Ändring av läge och/eller dimension på ledning kräver också ett lägesgodkännande. Byggherren ska ha försäkrat sig om att föreslaget ledningsläge inte kommer utgöra hinder eller risk för skador på övrig infrastruktur i aktuellt område. Dialog med kommunen om lämpligt ledningsläge är ofta nödvändigt innan detta kan fastställas. Dialogen bör initieras av byggherren senast 4 veckor innan arbetet önskas påbörjas.

3.2.3 Gatuarbetsbeskrivning

För att **utföra ett gatuarbete** krävs att ingreppet genomförs på ett sådant sätt att alla berörda kan acceptera det. Olika intressen behöver avvägas mot varandra och i gatuarbetsbeskrivningen ingår fyra aspekter. Genom att göra en gatuarbetsbeskrivning kan de intressen som berörs av ingreppet genomlysas och hanteras innan arbetet genomförs, och ingreppet därmed genomförs med färre oplanerade störningar.

De fyra aspekterna som ingår i gatuarbetsbeskrivningen är:

1. **Trafikens funktionsanspråk** – att trafiken fungerar på avtalat sätt.
2. **Gatuarbetets utförande** – att arbetet tekniskt utförs på ändamålsenligt sätt.
3. **Hänsyn till viktiga egenskaper** – att hänsyn tas till trygghet, säkerhet etc.
4. **Villkor att uppfylla** – att lagar, regler och förordningar m.m. uppfylls.

Handlingen ska innehålla en tillräckligt omfattande beskrivning så att kommunens handläggare har ett gott stöd för att kunna avgöra om arbetet är lämpligt att utföras på beskrivet sätt. Den kommunala handläggaren avgör ensidigt när beskrivningen är komplett.

3.2.4 Ansökan om projektbundet gräv tillstånd

Byggherren ansöker om gräv tillstånd genom att skicka in grävansökan till kommunen@lillaedet.se senast 10 arbetsdagar före planerad start av arbetet. Handläggningstiden räknas från den dag då ansökan är komplett.

Ansökan om gräv tillstånd är komplett när nedanstående uppgifter bifogas ansökan.

1. **Markavtal**; Avtal om tillstånd att ha ledningar i mark redovisas. Ange aktuellt diarienummer. Vid nyförläggning sker ansökan om markavtal parallellt med övriga delar i grävansökan.
2. Ange hur eftersökning av **befintliga ledningar** skett.
3. Ange att **kontroll hos SGI** skett, alternativt motivering till varför detta inte gjorts.
4. Ange att eftersökning av **fornlämning** skett, alternativt motivering till varför detta inte gjorts.
5. **Lägesgodkännande** där detta är aktuellt.
6. **Gatuarbetsbeskrivning**, alternativt motivering till varför detta inte gjorts.
7. Till ansökan ska bifogas en **ritning i dxf-format** eller liknande. Kommunens koordinatsystem ska användas (se bilaga 3 Detaljtyplista). Ritningen ska redovisa föreslagen ledning i plan.
8. **Trafikanordningsplan**; En inskränkning i normal trafikföring kan behöva märkas ut. Bifoga TA-plan som visar hur avstängningsanordningar och vägmärken ska placeras samt eventuell **ansökan om tillfällig lokal trafikföreskrift**.
9. **Bygglov**; Redovisa erhållet bygglov om sådant erfordras.
10. **Information/samråd**; Redogör för hur information och samråd med berörda fastighetsägare, näringsidkare, boende, verksamma, blåljusverksamheter och andra berörda aktörer har genomförts/ska genomföras av den sökanden.
11. Redovisa vilket **bolag, verk eller förvaltning** som är huvudman för grävarbetet/byggherre samt namn på **kontaktperson** och kontaktuppgifter till densamme.
12. Redovisa vilken **utförare/entreprenör** som avser att utföra grävarbete samt **ansvarig arbetsledare** och kontaktuppgifter till densamme.
13. Redovisa vem som är **utmärkningsansvarig** och kontaktuppgifter till densamme.

3.3 Generella gräv tillstånd för akuta arbeten

Akuta arbeten följer inte ovanstående arbetsprocess utan behöver särskild behandling. Kontakta kommunen för att ansöka om generellt gräv tillstånd.

Som akuta åtgärder klassas läckor och kabelbrott som kräver akuta insatser för att stora samhällsekonomiska värden inte ska förstöras. Akut grävarbete måste utföras då:

- en situation som är eller kan bli samhällsfarlig har uppstått.
- det finns uppenbar risk för personskador.
- det finns uppenbar risk för betydande skador på miljö eller egendom.

Ledningsägare som kan råka ut för den här typen av akut händelse bör i förhand ha ordnat med generella gräv tillstånd så att arbete kan påbörjas omedelbart. Det generella tillståndet utfärdas normalt på årsbasis.

Vid akuta arbeten ska ledningsägaren:

- använda lämplig och med kommunen överenskommen TA-plan då arbetet medför någon form av trafikinskränkning.
- ta kontakt och informera berörda. Om vägen stängs av ska alltid räddningstjänst kontaktas. Vid behov ska Västtrafik, boende och verksamma kontaktas. Vid längre avstängningar kan även andra aktörer behöva informeras.

- Akuta arbeten ska anmälas omgående till kommunen, dock senast nästföljande arbetsdag. Hänvisa till aktuell TA-plan och diarienummer för generellt gräv tillstånd. Anmälan sker enligt avtalat.

3.4 TA-plan

Vid arbeten som utförs på kommunens trafikytor och som berör något trafikantslag, fordon, såväl som gång- och cykeltrafikanter, ska en trafikordningsplan, så kallad TA-plan, upprättas av byggherren, dess entreprenör eller den byggherren anlitar för detta. TA-plan ska upprättas vid t.ex. grävarbeten, uppställning av byggställningar eller kranar, öppning av brunnar etc.

TA-planen ska redovisa hur trafiken ska ledas förbi arbetsplatsen så att såväl trafikanter som personal skyddas mot olyckor samt för att minimera störningar i trafiken. Funktionsnedsattas liksom gång- och cykeltrafikens behov ska särskilt beaktas. Kommunen bedömer också om ytterligare insatser och säkerhetsåtgärder krävs för att arbetena ska kunna genomföras på ett säkert och effektivt sätt. Vid utformning av TA-plan ska även de ytor som arbetsmaskiner och transportfordon kräver beaktas.

Om det finns behov av att tillfälligt flytta en busshållplats, eller att busslinjens sträckning måste ändras, ska Västtrafik kontaktas i god tid innan arbetet påbörjas, dock senast tio arbetsdagar före planerad start.

TA-planen skickas in för granskning senast tio arbetsdagar innan påbörjat arbete. TA-planen granskas av kommunen innan övriga tillstånd kan erhållas.

En kopia av granskad TA-plan ska alltid finnas på arbetsplatsen eller i arbetsfordonet.

Om byggherren vill sätta upp informationsskyltar om pågående arbete ska dessa placeras inom arbetsområdet och får endast finnas på plats under byggtiden. Storlek och placering ska göras i samråd med kommunen.

3.5 Tillfällig lokal trafikföreskrift vid gatuarbete

Befintliga trafikordningar i form av vägmärken, vägmarkeringar, orienterings- eller hänvisningstavlor, parkeringsautomater, vägvisning etc. får inte skymmas.

Om ändringar av rådande reglering är oundvikliga ska de ändrade förutsättningarna visas i byggherrens TA-plan. Särskild ansökan om tillfällig ändring av lokala trafikföreskrifter måste skickas till kommunen. Kommunen avgör och utfärdar tillfälliga lokala trafikföreskrifter, samt delger det till berörda myndigheter. Alla ändringar/tillägg av trafikordningar bekostas av byggherren.

3.6 Nyttjande av offentlig plats

Önskar byggherren nyttja offentlig plats som ligger utanför arbetsområdet krävs tillstånd enligt ordningslagen (1993:1617) kapitel 3 och sådan ansökan sker hos polisen. Ansökningsblankett hämtas på polisens webbplats och skickas till polismyndigheten, som i sin tur inhämtar kommunens yttrande.

Tillståndet kan vara förenat med villkor om t.ex. tillfälliga TA-planer eller annat, beroende på vilken verksamhet som ska bedrivas. Samtliga regler och villkor framgår i ”**Allmänna bestämmelser för nyttjande av kommunal mark i Lilla Edet**” vilken återfinns på kommunens hemsida.

3.7 Bygglov

Bygglov krävs bland annat för varaktig uppställning av bodar, maskiner och redskap samt uppläggning av arbetsmaterial m.m. Ansökan görs till kommunen.

3.8 Information

Byggherre som ska utföra arbete på allmän plats är ansvarig för informationen om sitt projekt. Vid större ny- eller ombyggnader ska en informationsplan upprättas i ett tidigt skede av projektet. Planen ska ange motiv, förväntade effekter samt hur och när information lämnas till berörda.

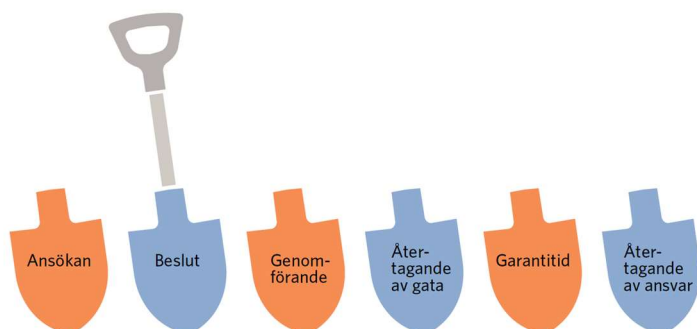
Byggherren svarar för information till boende, fastighetsägare och näringsidkare med flera och att den sker innan arbetet påbörjas. Motsvarande information delges kommunen som i sin tur förmedlar detta i kommunens informationskanaler. Om det erfordras svarar byggherren för att trafikmeddelande distribueras till blåljusverksamheter, Västrafik, andra myndigheter och media. Detta gäller särskilt vid:

- byggstart och/eller större trafikpåverkande aktiviteter
- ingrepp i gatunätet som medför att trafiken hänvisas till andra gator

Kommunen ansvarar för den samlade informationen till myndigheter och allmänhet i samband med större vägarbeten och liknande.

4 BESLUT OM TILLSTÅND

När ansökningshandlingarna har inkommit till kommunen tilldelas ärendet en handläggare som bedömer om handlingarna är kompletta.

Handläggningstiden är normalt under 10 arbetsdagar från det att kompletta handlingar inkommit. Vid komplexa fall kan handläggningstiden bli längre.

En granskning av ansökan genomförs. Det är handläggaren som avgör vilka handlingar som krävs i det aktuella fallet. Planeringen och redovisningen av arbetets påverkan behöver spegla platsens komplexitet avseende bl.a. tillgänglighet och framkomlighet. Det är således inte arbetets art som är avgörande för planeringens noggrannhetsgrad utan platsen där arbetet ska genomföras.

4.1 Remiss

Handläggaren skickar ansökan på remiss till berörda parter, både interna och externa, i det fall det är aktuellt. Aktuella remissinstanser är bl.a:

- VA-ingenjör som granskar ansökan i förhållande till kommunala vatten- och avloppsledningar
- Trafikingenjör granskar trafikföringsprinciper och TA-plan
- Räddningstjänst
- Västtrafik; om det berör gator med kollektivtrafik

4.2 Bedömning

Handläggarens uppgift är att avväga de olika anspråken och kraven i gatuarbetsbeskrivningen mot varandra. Bedömning av ansökan görs med stöd av egen granskning och inkomna remissynpunkter samt granskad TA-plan. En grävansökan kan inte godkännas om trafiken påverkas (inkluderat gående och cyklister) och granskad TA-plan saknas. TA-planen kan granskas innan ansökan görs. Annars granskas den under remisskedet. Ett bedömningsprotokoll upprättas.

4.3 Beslut

Handläggaren fattar beslut om tillstånd/avslag och meddelar utfallet till den sökanden skriftligen.

Vid avslag ska det tydligt framgå varför ansökan avslås. Den sökande ska ha möjlighet att rätta till eventuella fel och brister och därefter inkomma med en ny ansökan.

Om byggherren eller dess entreprenör ligger i dröjsmål för betalning av tidigare fakturor som ställts från Lilla Edets kommun, eller har kvarvarande besiktninganmärkningar från tidigare arbeten har kommunen rätt att avslå ny ansökan om gräv tillstånd.

5 GENOMFÖRANDE

5.1 Allmänt

En kopia av beviljat grävstillstånd samt granskad TA-plan ska alltid finnas på arbetsplatsen eller i arbetsfordonet.

Byggherren ansvarar för att lagar och föreskrifter följs, att erforderliga tillstånd erhållits samt att utföraren följer kommunens gällande bestämmelser och anvisningar.

Byggherren ansvarar för att personal på arbetsplatsen har adekvat utbildning för det uppdrag som ska utföras.

Byggherren ansvarar för att vara behjälplig gällande upprätthållande av allmän service.

5.2 Förbesiktning

Digital fotodokumentation bör utföras av byggherren före varje grävning eller annan typ av arbete och bifogas ärendet. Synliga skador ska dokumenteras före arbetets start, med digitala och datummarkerade foton. Dessa ska förmedlas till kommunen innan arbete påbörjas. Byggherren står annars ansvarig för skador som inte dokumenterats.

I synen ingår att fotodokumentera följande:

- arbetsområdets gränser/omfattning
- gatan och anläggningens standard
- murar, kantsten, gatubelysning eller andra anläggningar inom arbetsområdet och dess närhet
- vägmärken och andra skyltar inom arbetsområdet eller dess närhet
- växtlighet och mark som berörs av arbetet
- synliga skador

5.3 Utmärkning, trafikordningar, avstängning och skyddsåtgärder

Utmärkning, avstängning och skyddsåtgärder ska utföras enligt den granskade TA-planen. Vägmärken och avstängningsanordningar ska vara utformade och användas i enlighet med gällande Vägmärkesförordning. Schakten förses med plåtar då arbete inte förekommer om arbetsområdet inte är inhägnat.

Vid fast arbetsplats ska det finnas avstängningsanordningar mellan trafikanten och arbetsplatsen.

Vägmärken och avstängningsanordningar ska ha god standard, hållas rena, sitta rakt och i rät vinkel i förhållande till vägen och följa den granskade TA-planen. Vägmärken som inte gäller ska täckas över helt eller tas ner.

Efter att schakt är återfyllt ska den varningsmarkeras till dess den är återställd med ytskikt.

Det ska tydligt framgå på personalens arbetskläder och på fordon vem som utför arbetet.

5.3.1 Utmärkningsansvarig

På varje arbetsplats ska det finnas en av byggherren utsedd person, utmärkningsansvarig, som ansvarar för vägarbetsutmärkning. Personen ska ha dokumenterad utbildning eller erfarenhet och kompetens som anses likvärdig samt ansvara för att både trafikanordningar uppförs på ett riktigt sätt och hålls i gott skick. Dessutom ska personen se till att utmärkning har avsedd funktion även vid mörker och dimma samt utanför ordinarie arbetstid. Vid behov ska utmärkningen förstärkas och brister rättas till.

Följande ska uppfyllas:

- Granskad TA-plan ska alltid finnas på arbetsplatsen eller i arbetsfordonet.
- Alla trafikanordningar ska alltid vara placerade enligt godkänd TA-plan.
- Trafikanordningar ska hållas funktionsdugliga och vid behov rengöras.
- Tillsyn ska ha den omfattning som kan anses befogad för att uppnå ovanstående krav.
- Tillsynen ska dokumenteras.
- Vid behov ska trafikanordningar kompletteras. Detta får göras efter samråd med kommunen. Komplettering får göras omedelbart om akut behov uppstår, men ska då anmälas till kommunen i efterhand utan dröjsmål, dock senast nästföljande arbetsdag.

Utmärkningsansvarig eller dennes ersättare ska alltid kunnas nås på telefon.

5.3.2 Uppsättning eller nedtagning av vägmärke med tillfällig föreskrift

Kommunen ska meddelas senast tio arbetsdagar innan uppsättning/nedtagning av vägmärke som kräver tillfällig föreskrift. Ansökan om tillfällig lokal trafikföreskrift ska ha behandlats i samband med granskning av TA-plan.

5.3.3 Kunskapskrav för arbete på väg

Då arbete utförs i trafikområde eller i dess direkta närhet ska all personal ha adekvat utbildning om säkerhet på väg.

5.3.4 Tillgänglighetsanpassning

Om arbeten sker på gång- och/eller cykelbanor ska byggherren i samråd med kommunen bestämma hur tillgänglighetsanpassningen ska utföras i varje enskilt fall. Grundprincipen är att kanter upp till gångbanor ska anpassas för personer med funktionsnedsättningar. Passager ska ha en bredd av minst 1,5 meters gångbredd. Tillgängligheten ska alltid tillgodoses.

5.4 Uppställning av bodar m.m.

Uppställning av bodar, maskiner och redskap samt uppläggning av arbetsmaterial m.m. ska ske med hänsyn till boende- och näringsidkare. Bodar ska hållas rena och fria från klotter. Tillstånd utöver grävstillstånd kan krävas.

5.5 Renhållning och vinterväghållning

Arbetsområdet med en zon om 1 m utanför ska hållas rent och vinterväghållas, vilket utförs och bekostas av byggherren. Tillsyn ska ske dagligen. Nedsmutsning som uppstår till följd av grävarbetet utanför ovan nämnda område ska dagligen städas bort och bekostas av byggherren. Extra åtgärder såsom kompletterande renhållning och vinterväghållning där kommunens driftentreprenörers ordinarie maskiner inte kommer åt på grund av arbetsrådets utformning, ingår också i detta åtagande.

Byggherren ansvarar för erforderlig kvittblivning av avfall från arbetsplatsen.

5.6 Egenkontroll och kontroll utförd av kommunen

Byggherren, eller den som denne anlitar, ska utföra kontinuerlig egenkontroll under arbetets gång och av utfört arbete anpassad enligt senast utgiven version av AMA anläggning. Byggherren, eller den som denne anlitar, ska på anmodan under arbetets gång redovisa dokumentation till kommunen. Av dokumentationen ska det framgå vad som kontrollerats, vem som gjort kontrollen, när och var den utförts. Exempel på sådant som ska redovisas är:

- packningsinsats (material/ lagertjocklek /packningsredskap)
- provningar
- funktionskontroll av brunnar före och efter grävarbeten

Kommunen kan komma att utföra kontroll och provtagning som stickprov. Sådan kontroll innebär inte inskränkning i utförarens ansvar. Vid brister som anses vara en fara för gatuanslaggnings- och/eller trafikanters säkerhet kan kommunen stoppa arbetet och kräva att erforderliga kompletteringar utförs. Vid eventuella skador på tredje part är byggherren ansvarig.

5.7 Arbetet avslutas

5.7.1 Återställning av schakt

Återställning och/eller nyanläggning utförs enligt senast utgiven version av AMA anläggning.

Byggherren ansvarar för schakten fram till godkänd slutbesiktning, om inte annat avtalats.

Kommunen ombesörjer återställning av bitumenbundna ytskikt på alla schakter. Byggherren ska ersätta kommunen för återställningen av ytskikt samt framtida underhåll i enlighet med *Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafikantordningsplaner och återställande av ytor*.

Om byggherre har låtit utföra återställningsarbeten med ytskikt och ingen separat överenskommelse har tecknats med kommunen i förväg, har kommunen rätt att göra om arbetet på byggherrens bekostnad.

5.7.2 Funktionskontroll

Byggherren eller den som denne anlitar ska utföra funktionskontroll av tekniska anläggningar.

5.7.3 Slutstädning och återställning av arbetsområde

Byggherren ansvarar för avvecklingen utav arbetsplatsen så som att t.ex. byggbodas, upplag, informationsskyltar, avstängningsmaterial och andra anordningar som tillhört arbetsplatsen avlägsnas från platsen.

Byggherren ansvarar för att trafikantordningar, vägmärken m.m. återställs i ursprungligt skick samtidigt som tillfälliga vägmärken demonteras. Uppsättning och/eller nedmontering av vägmärken

som kräver lokala trafikföreskrifter, tillfälliga eller permanenta, måste ske i enlighet med de datum som framgår av utfärdad föreskrift.

Byggherren ansvarar för och bekostar slutstädning av arbetsplatsen och omkringliggande ytor inför slutbesiktning så att området motsvarar ursprungligt skick.

5.7.4 Inmätning och teknisk dokumentation

Samtliga ledningar i mark inmäts före återfyllning med x-, y- och z-koordinater i kommunens för området gällande koordinatsystem. Redovisningen skickas till kommunen 10 arbetsdagar före slutbesiktning i form av en dxf-fil. Uppfyller inte levererad fil kommunens krav bekostas nödvändiga kompletteringar av byggherren innan slutgodkännande kan ges. Vid frågor om geodata kontaktas enheten för geodata på samhällsbyggnadsförvaltningen. För mer detaljer se Bilaga 1.

När arbetet slutförts fotodokumenteras hela arbetsområdet så att det tydligt framgår att området är återställt enligt avtal. Eventuella skador som uppkommit under byggtiden dokumenteras också.

5.8 Färdiganmälan

När byggherrens arbete är slutfört görs omgående en färdiganmälan till kommunen. I anmälan ska framgå vilket arbete som avses.

Byggherrens färdiganmälan och begäran om överlåtelsebesiktning förutsätter att följande moment slutförts:

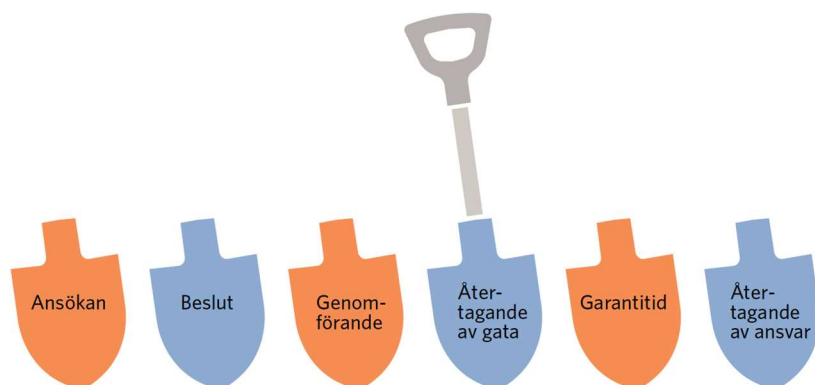
- relationshandlingar är upprättade
- dokumentation av egenkontroll är upprättad
- tillfälliga trafikanordningar är borttagna
- återställning av trafikanordningar är utförd
- arbetsplatsen är återställd till minst ursprungligt skick (ej bitumenbundna ytskikt)
- arbetsplatsen är städad
- bodar, upplag m.m. är avvecklade

Relationshandlingar, dokumentation av egenkontroller och funktionskontroller samt fotodokumentation bifogas färdiganmälan. Textdokument levereras till kommunen i pdf-format och ritningar i dxf-format.

Om byggherren inte inkommit med färdiganmälan eller inte ansökt om förlängning innan slutdatum i grävstillståndet måste denne söka nytt grävstillstånd.

6 ÅTERTAGANDE AV GATA / MARK

6.1 Slutbesiktning

Slutbesiktningen bör ske inom 10 arbetsdagar från färdiganmälan. Om färdiganmälan inkommer under jul- eller sommarperioden kan slutbesiktning komma att bli fördröjd. Om slutbesiktning inte utförs inom 30 dagar övergår arbetsområdet automatiskt till kommunen. Om någon av parterna önskar att besiktning ska utföras gemensamt ska så ske, annars utförs detta av kommunens handläggare.

I samband med slutbesiktning ska uppmätning av berörda ytor utföras om inte annat överenskommit skriftligen. Uppmätning ligger till grund för fakturering av beläggningsarbetet och avgift för framtida förhöjt underhåll.

När objektet, eller del därav, är besiktigt och godkänt återtar kommunen objektet och garantitiden påbörjas. Eventuella fel eller brister ska åtgärdas före godkännandet. Slutbesiktningen dokumenteras i ett protokoll som upprättas av kommunen och där datum för återtagande av gata framgår.

6.1.1 Fortsatt ansvar för arbetsområdet

Så länge slutbesiktningen inte är godkänd är byggherren ansvarig för schakten med tillhörande arbetsområde och därmed all eventuell skada som kan uppstå på tredje part. Daglig tillsyn skall ske.

I samband med att slutbesiktningen godkänns uppges också datum för när kommunen övertar ansvaret för det tidigare arbetsområdet, dock senast 30 dagar efter slutbesiktning utfördes.

Då 30 dagar efter slutbesiktning, där fel och brister uppmärksammas men inte åtgärdats av byggherren, har förlöpt återgår gatan automatiskt i kommunens förvaltarskap.

6.1.2 Fel och brister

Fel och brister i utförande och återställning som upptäcks vid slutbesiktningen ska snarast avhjälpas av byggherren, dock senast 30 dagar efter besiktningen. När dessa är åtgärdade kallar byggherren till efterbesiktning.

Fel och brister som kvarstår efter att byggherren lämnats tillfälle att åtgärda dem, åtgärdas av kommunen på byggherrens bekostnad. Exempel på sådana fel och brister är:

- stora sättningar och andra fel som beror på bristfälligt utförda arbeten eller dåligt material
- skador på beläggningar eller grönytor, såväl inom arbetsområdet som på ytor som tagits i anspråk för etablering och upplag
- skadat växtmaterial som ska ersättas

- skador på utrustning, t.ex. gatumöbler eller andra kommunala installationer
- skador på vägmärken, fundament och stolpar
- återställning och städning av arbetsområde har inte skett enligt avtal

6.2 Fakturering

Kommunen fakturerar beslutade avgifter enligt fastställd taxa.

6.3 Erfarenhetsåterföring

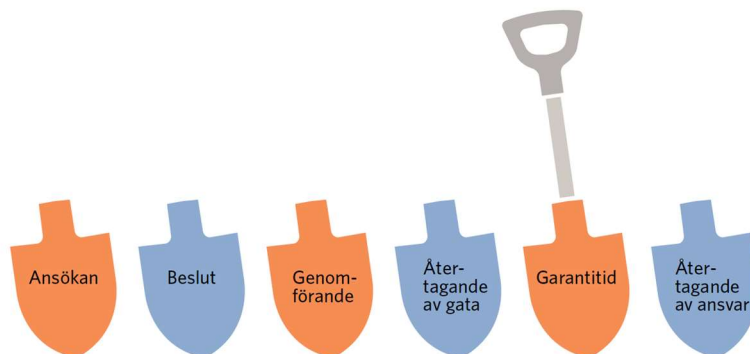
När gatuarbetet slutförts bör en återkoppling av gjorda erfarenheter ske. Med bra återföring av erfarenheter kan arbetsmetoder och kvalitet utvecklas. Kommunen ansvarar för att kalla till möte angående detta, vilket kan ske med flera aktörer samtidigt.

Följande delar bör bl.a. avrapporteras i erfarenhetsåterföringen:

- **Arbetsprocess:** Vad kan lösas på ett effektivare sätt?
- **Trafikens funktion:** Hur kan störningar för olika trafikantgrupper reduceras vid nästa gatuarbete?
- **Gatuarbetet:** Vad skulle kunna underlätta gatuarbetet?
- **Hänsyn:** Trygghet, trafiksäkerhet, miljöpåverkan i form av buller och störningar – vad kan göras bättre nästa gång?
- **Villkor:** Hur kan tillgänglighet för äldre, barn och människor med funktionsvariation bli bättre nästa gång?
- **Samråd, acceptans:** Hur kan samråd och information till berörda lösas på bättre sätt vid nästa arbete?

7 GARANTITID

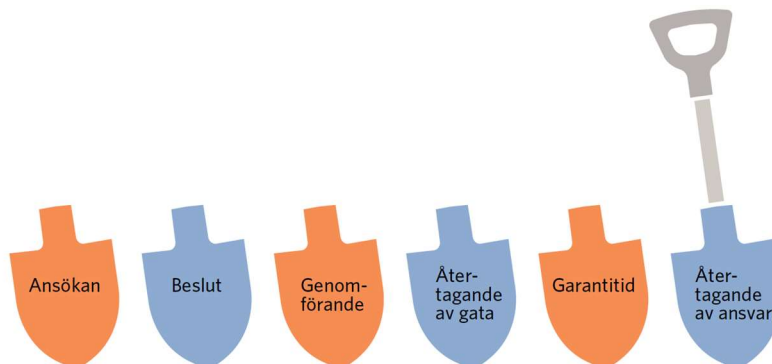
7.1 Garantitid

För de arbeten som byggherren utför gäller en garantitid på två (2) år om inget annat har avtalats. För microtrenching gäller en garantitid på tio (10) år.

Under den perioden ska byggherren åtgärda eventuella sättningar eller andra fel som uppkommer och som är orsakade av utförandet. Åtgärder ska utföras inom 30 dagar från det att byggherren skriftligen uppmärksammas om skadan/felet. Om fel och brister kvarstår trots att byggherren getts tillfälle att åtgärda dem kommer kommunen vidta erforderliga åtgärder och debitera byggherren kostnaden för detta.

8 ÅTERTAGANDE AV ANSVAR

8.1 Garantibesiktning

Strax innan garantitiden går ut ska en garantibesiktning utföras. Om någon av parterna önskar att besiktning ska utföras gemensamt ska så ske, annars utförs detta av kommunens handläggare.

Fel och brister som uppmärksammas vid garantibesiktningen ska åtgärdas av byggherren inom 30 dagar. Om fel och brister kvarstår, trots att byggherren getts tillfälle att åtgärda dem, kommer kommunen vidta erforderliga åtgärder och debitera byggherren dessa kostnader.

Först när eventuella fel eller brister är åtgärdade kan kommunen godkänna att återta ansvaret för gatan/marken. Godkännande av garantibesiktning och återtagande av gata/mark ska meddelas byggherren skriftligen via besiktningsprotokoll där datum för återtagande av ansvar framgår.

9 ANSVAR

9.1 Vägghållaransvar

Vägghållaren ansvarar för framkomligheten och trafiksäkerheten på gatunätet. Den förvaltar och är ansvarig för tillsyn, drift och underhåll.

På de gator och vägar där det råder kommunalt huvudmannaskap är det enheten för Stadsmiljö och trafik som ansvarig. På det statliga vägnätet är det Trafikverket som är vägghållare genom vägrätt. Det finns också många vägar, framförallt på landsbygden, som kompletterar det allmänna vägnätet i form av enskilda vägar. Vägsamfälligheter ansvarar oftast för dessa, men även enskilda markägare kan vara vägghållare.

9.1.1 Samordning

Kommunen inbjuder till samordningsmöten cirka två gånger per år för de större ledningsägarna i kommunen. Syftet är att informera varandra om kommande projekt samt undersöka möjligheter att samordna arbeten.

9.2 Byggherreansvar

Byggherre är den som tar initiativ till och låter utföra ett arbete i egen regi eller med hjälp av annan utförare. Ledningsägare som låter utföra arbete är i dessa sammanhang likställt med byggherre.

Det är byggherren som är ansvarig när ett gatuarbete utförs inom kommunal mark och således denne som ansvarar för att lagar och föreskrifter följs, att erforderliga tillstånd inhämtas, samt att anlidade utförare följer de bestämmelser som vägghållare eller förvaltare har meddelat. Byggherren ställs till svars om av dennes anlidad entreprenör inte följer fastställda regler och anvisningar och/eller orsakar fel och brister i arbetet.

Byggherren svarar mot markförvaltare, vägghållare och andra ledningsägare, samt mot tredje man för skador, förlust och intrång som kan uppkomma under arbetet. Byggherren ansvarar fullt ut även för de fall där ansökningar och åtgärder vidtas av anlidad entreprenör.

Enligt arbetsmiljölagen (AML 3 kap. 6§) ska den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas under planering och projektering för den arbetsmiljö som kommer uppstå både i byggskedet och i bruksskedet (dvs. driften).

9.3 Utförarens ansvar

Utföraren ska säkerställa att arbetet utförs enligt det avtal som upprättats mellan kommunen och byggherren. I det avtalet ska det villkoras att utföraren följer de bestämmelser, regler och anvisningar som kommunen utfärdat och vilka berör dennes uppdrag vid arbeten på gata, gräv- och ledningsarbeten och för övriga arbeten där denne nyttjar kommunal mark.

Utföraren kan, om så överenskommits mellan parterna, utföra delar av de åtaganden som byggherren har gentemot kommunen och andra aktörer. Det är dock alltid byggherren som ansvarar för alla åtgärder i eller på kommunens mark oavsett om arbetet utförs i egen regi eller av en anlidad utförare.

Respektive arbetsgivare är ytterst ansvarig för sina arbetstagares arbetsmiljö enligt Arbetsmiljölagen. Arbetsgivaren ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall.

9.4 Andra ledningsägares ansvar

Alla ledningsägare är skyldiga att upplysa om det geografiska läget på sin infrastruktur för att undvika skador i samband med grävarbeten. Upplysning kan ske genom utsättning av sina ledningar på aktuellt område, alternativt utmärkning av läget på digitalt geografiskt underlag.

10 KOSTNADER OCH AVGIFTER

En bärande princip avseende grävarbeten är att varje verksamhet ska bära de kostnader som den ger upphov till, men även att ledningsägarna och kommunen ska dela på de besparingar som samordningen kan ge upphov till.

Avgifter vid ansökan och åtgärder vid brister eller förseelser från byggherren i utförandet regleras i av kommunfullmäktige fastställd taxa. Grävansökan tillsammans med grävstillståndet utgör avtalshandlingar parterna emellan.

10.1 Handläggningsavgift

10.1.1 Avgift för markavtal

Ersättningen enligt markavtalet ska täcka de kostnader och olägenheter som uppstår för kommunen på grund av att ledningsägaren har sina ledningar och tillbehör i kommunens mark. Häri inkluderas administrativa merkostnader och ökade kostnader för hänsynstagande vid framtida användning av marken.

Kostnader som har direkt samband med själva grävningen, t.ex. eventuell avgift för administration av grävstillstånd och återställningskostnader, omfattas inte av ersättningen utan regleras separat i samband med grävansökan och utförande. Dessa taxor framgår av dokumentet ”Bilaga 2 – Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafikordningsplaner och återställande av ytor”.

10.1.2 Avgift för grävstillstånd

Avgiften för grävstillstånd tas ut enligt kommunens gällande taxa. I denna avgift ingår kommunens kostnader för hantering av tillstånd, platsbesök, besiktning av schakt och övrig administration.

10.1.3 Avgift för granskning av TA-plan

Avgiften för TA-plan tas ut enligt kommunens gällande taxa. I denna avgift ingår kommunens kostnader för hantering av tillstånd, platsbesök, kontroll av efterlevnad och övrig administration

10.2 Upplåtelseavgift

Kommunen kommer i enlighet med tillståndet att debitera avgift för upplåtelsen av offentlig plats enligt kommunens gällande avgifter se ”Bilaga 2 – Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafikordningsplaner och återställande av ytor”.

10.3 Avgift för återställande av bitumenbundna lager (asfalt),

Detta är kommunens kostnad för återställandet av ytskikt som utförs i enlighet med kapitel 5.

10.4 Avgift för framtida förhöjt underhåll

Avgift för framtida förhöjt underhåll är en engångsavgift som huvudmannen (väghållaren) för allmän plats erhåller på grund av det utökade underhåll det innebär med en lagad schakt i gatu- och parkmark.

Vid planering av schakt större än 150 m² ska en separat överenskommelse göras med väghållaren innan arbetets start avseende kostnaderna för framtida underhåll. Denna överenskommelse ska vara skriftlig.

10.5 Påföljdsavgifter

Felaktigheter eller avvikelser gällande föreskrifter och dessa bestämmelser samt lagar och förordningar betraktas som avtalsbrott. Det gäller även avsaknad av erforderliga tillstånd enligt dessa bestämmelser. Lilla Edets kommun kan då ta ut avgifter i enlighet med kommunens gällande taxor och

avgifter samt tillhörande påföljdsavgifter, se ”Bilaga 2 – Taxor och avgifter för upplåtelse av offentlig plats samt grävning, trafikordningsplaner och återställande av ytor”.

Ansvarig från kommunen kan när som helst under arbetets gång besöka arbetsplatsen och dokumentera brister. Dokumentation sker både skriftligt och genom fotodokumentation. Brister bedöms på en skala från 1 till 3 där: 1 är brist, 2 är allvarlig brist, 3 är en mycket allvarlig brist.

10.5.1 Påföljdsavgift för avvikelser

Vid följande avvikelser tas påföljdsavgift ut, då det betraktas som avtalsbrott gentemot dessa bestämmelser.

- vid avsaknad av beviljat grävtillstånd
- vid ej efterlevnad av granskad TA-plan eller på annat sätt brister i utmärkning av vägarbeten
- vid avsaknad av granskad TA-plan (Kontroll av TA-planens efterlevnad kan komma att ske, och avvikelser debiteras enligt kommunens gällande avgifter.)
- då arbete sker utan godkända varselkläder
- vid akuta arbeten som inte anmälts följande arbetsdag
- vid eventuella skador på utrustning, ytor, växtlighet, träd etc.
- vid olämpligt material i schakten vid återställningsarbete, som t.ex. asfaltkakor, tjälklumpar, jord, lera, virkesklumpar med mera
- vid försening, om grävarbetet inte är slutfört innan slutdatum i grävtillståndet, eller om schakt inte påförts ytskikt inom 30 dagar efter godkänd slut- eller efterbesiktning i de fall byggherren är ansvarig för påförande av ytskikt
- vid betäckningar som dolts i schakten efter återställning

10.5.2 Påföljdsavgift för negativ påverkan på träd och annan vegetation

Om skada sker på träd, gräsplanteringsytor eller annan vegetation kommer skadan värderas av kommunen och debiteras byggherren i enlighet med kommunens gällande taxor och avgifter.

10.5.3 Skada på kommunens egendom

Byggherren är fullt ut ansvarig för skada på kommunens egendom så som beläggning, kantsten, bänkar, papperskorgar, vägmärken, belysningsstolpar, planteringar, häckar etc som orsakas av byggherren eller av byggherren anlita utförare. Kostnad för återställande beror på omfattning och de gällande priser som kommunen har att förhålla sig till då ny egendom införskaffas.

10.5.4 Skada på annans egendom

Byggherren är helt ansvarig för skada på annans egendom som orsakas av byggherren eller av byggherren anlita utförare.